N°. 58. 1831.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Woensdag 9 Maart.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — De belgische dagbladen leveren heden volstrekt niets belangrijks. Volgens de *Union* zoude de koningin van Frankrijk eerstdaags te Brussel worden gewacht, en scheen deze togt in verband te staan tot een huwelijksontwerp tusschen den erfprins van *Saxe-Coburg* en prinses *Maria* van Frankrijk.

Tusschen de ministeriele en onafhankelijke dagbladen duurt nog altijd de strijd voort over den ongunstigen staat der katoenspinnerijen. De *Emancipation* meldt, ten dien aanzien, dat er volgens een naauwkeurig onderzoek sints het jaar 1830 juist een derde gedeelte der spinwerktuigen, die te Gend bestonden, hetzij geheel zijn vernietigd, hetzij naar buitenslands vervoerd.

— Te Antwerpen waren heden (7 *Maart*) de fondsen genoteerd: Belg. 101⅛; O. Metall. 103¾; Spanje 43, 43⅞, ½; Passive 14⅜; Differed. 17½; Nap. renten 94; B. Tavoliere 65; Sicil 93½; Rom. L. 102½; Id. te Antw. 99½; Braz. 87½. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ⅞ pCt. kort zigt.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 5den Maart.

Sints het gebleken is dat het tegenwoordig bestuur niet met de oppositie zal overeenstemmen, schijnt de doctrinaire partij en met haar het *Journal des Débats* zich met den heer *Thiers* eenigzins te willen verzoenen. Bij de discussie over de wet op de buurtwegen, die overigens niets belangrijks opleverde, heeft de oude meerderheid gisteren een en andermaal het ministerie ondersteund, en het *Journal des Débats* verklaart ten stelligste dat het gouvernement indien men aan het stelsel van het afgetreden kabinet getrouw blijft, bij voortduring op die ondersteuning zal kunnen rekenen.

Ook de zitting van heden is zeer onbeduidend geweest. De petitien waarover rapport is uitgebragt, betroffen meestal hetzij bijzondere belangen, hetzij onderwerpen, die bij de kamer in deliberatie zijn. De amnestie zal eerst aanstaanden zaturdag ter sprake worden gebragt.

Waarschijnlijk zal den 8sten door de commissie verslag deen; die met het onderzoek van het voorstel omtrent de conventie is belast.

Uit Bayonne schrijft men van den laatsten der vorige maand:

» Het hoofdkwartier der karlisten was nog den 26sten te Durango gevestigd.

» Den 25sten heeft zich het vlek Plencia dat op drie uren afstands ten noordoosten van Bilbao aan zee is gelegen en eene kleine haven heeft, aan de karlisten door den generaal *Eguia* aangevoerd, overgegeven. De bezetting werd krijgsgevangen gemaakt, doch is op haar verzoek toegelaten om in dienst van don *Carlos* over te gaan. Tot verdediging der plaats had ook eene kompagnie vrouwen de wapenen opgenomen, en men heeft deze eene boete opgelegd. Voorts zijn er 16 stukken geschut, eenige levensmiddelen en krijgsvoorraad de karlisten in handen gevallen.

» Lequeitio werd insgelijks bedreigd en is welligt nu reeds ingenomen.

» Voor St. Sebastiaan ligt het eerste bataillon van *Guipuzcoa* en het vijfde Castiliane. Men meent dat zij eerstdaags eenen aanval zullen doen op de positien van San Bartolomé en la Misericorde, die de bezetting niet hardnekkig zal verdedigen.

Sommige berigten van dezelfde dagteekening voegen hierbij dat de karlisten inzonderheid den 25sten en 26sten de vallei van Bastan zouden hebben ontruimd, omdat de bevolking daar even als in andere streken van Navarre zich voor de koningin begon te verklaren. Men wil eindelijk dat het vreemde legioen waarschijnlijk binnen kort de grenzen zoude naderen, om den vijand allen toevoer uit Frankrijk af te snijden.

Uit Sarragossa schrijft men van den 24sten, dat een halve kompagnie der nieuwe ligting die aldaar in bezetting lag, op eens naar de karlisten was overgeloopen.

— Heden, (5 *Maart*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 110,15; 3 pCt. 81; Nap. renten 100; Spanje, *Ardoin*, 44⅞; Passieve 14⅛; Kon. L. 34; Rom. L. 103.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE, den 8den Maart.

Door Zijne Majesteit is tot lid der commissie van administratie over de gevangenissen te Leiden, in plaats van wijlen Mr. *J. Verschuur* benoemd Mr. *D. Theboet Siegenbeek*, substituut-officier bij de regtbank van eersten aanleg te Leiden.

— Tot hoogheemraden in den hoogen dijkstoel van het ambt Maas en Waal zijn benoemd *Jan van der Wielen*, te Druten, en *Nicolaas de Ridder*, te Wamel.

— De kapiteins-ter-zee *W. Tieman* en *F. C. Courier dit Dubigné*, kommanderende respectivelijk de te Willemsoord en te Vlissingen liggende wachtschepen *Kenau Hasselaar* en *Kortenaer*, zullen met ultimo Maart van het bevel ontslagen en op non-activiteit gebragt worden; terwijl alsdan het bevel zal worden opgedragen over eerstgemelden bodem aan den kapitein-ter-zee *G. A. Pool* en over laatstgemelden aan den kapitein-ter-zee *H. van de Velde*.

— Vrijdag avond is het gecostumeerd bal bij Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden niet minder luisterrijk geweest dan het jongste bij den graaf *Potemkin*, minister van Rusland. Behalve dezelfde leden van het Koninklijk Huis, is het nog door de tegenwoordigheid van H. M. de Koningin vereerd geworden. Overigens waren de respective hooge en aanzienlijke genoodigden in dezelfde smaakvolle en rijke kleederdragt als Dingsdag jongstleden.

— Het muzijkfeest van de 's Gravenhaagsche afdeeling der Maatschappij van Toonkunst, dat bepaald was op Dingsdag aanstaande, is uitgesteld tot op den 22sten dezer.

— Men vernoemt, dat tot staatraad in buitengewone dienst benoemd is de heer *Charles Beerenbroek*, laatstelijk secretaris bij de algemeene Nederlandsche maatschappij ter begunstiging van de volksvlijt.

Omtrent het op handen zijnde algemeene muzijkfeest der maatschappij: Tot bevordering der toonkunst te Amsterdam, hetwelk veel belangstelling en medewerking ontmoet, meld men uit Amsterdam dat, ofschoon de juiste dagen voor het feest bestemd nog niet kunnen worden bepaald, was het echter zeker dat de feestviering zal plaats hebben voor den 25 en 26sten April in de *Hersteld Evangelische Luthersche Kerk* op den Kloveniers Burgwal, tot dat einde met de meeste bereidwilligheid en kuischheid afgestaan, eene kerk, mogelijk wel de geschiktste daar ter stede voor zulk eene plegtigheid, zoo door deszelfs bouworde als ruimte. Het orkest, hetwelk zal worden opgerigt voor het orgel, zal ongeveer 500 medewerkende personen bevatten, daar het koor uit omtrent 350 zangers en zangeressen, en de begeleiding uit omtrent 150 instrumenten zal bestaan. Dit aanzienlijk koor zal zijn zamengesteld uit verschillende zangvereenigingen van Amsterdam, en voor een gedeelte uit die van 's Gravenhage, Rotterdam, Utrecht, Haarlem en Leiden. Voor de solo's hebben wij hooren noemen Mw. *Kufferath*, Mw. *Karels*, Mw. *Achenbach*, den heer *Frugt* en eenige liefhebbers voor de baspartijen. Onder de zangstukken, welke reeds aan het lezend publiek zijn bekend gemaakt, merken wij vooral op de slotkoren uit Handel's *Messias*, de *Davidde Penitente*, van *Mozart* en 3 Hymnen (eerste Mis) van *van Beethoven*; en onder het instrumentaal gedeelte eene simfonie van *van Beethoven* (wij hopen niet de 4de, gelijk het eerste plan was) en de onverture van Webers *Oberon*. Voorts zullen ook eenige composities van de eerste onzer Nederlandsche componisten worden uitgevoerd, en zal dus ook in dit opzigt het feest voor den Vaderlandschevenden kunstminnaar allerbelangrijkst zijn. Belooft derhalve alles de gelukkigste uitkomst en de kroon op den onvermoeiden ijver van den secretaris der Amsterdamsche afdeeling, zoo mogen wij zulks reeds bij voorraad dank wijten aan de loffelijke bereidwilligheid en de blijkbare kunstliefde van het toonkunst beoefenend gedeelte van de ingezetenen der hoofdstad, welke zoo dilettanti, als toonkunstenaars van beroep (in deze laatste, gelijk wij vernemen, geheel belangeloos) als om strijd zich beijveren om, door het aanbieden hunner talenten, een offer te brengen op het altaar der kunst. Geen wonder dan ook, dat dit voorbeeld ten gunstigste op de overige afdeelingen heeft gewerkt, waartoe zeker de bekende en te regt geprezene wijze van onthaal der *Amsterdammers* niet weinig zal hebben bijgedragen. Wij voegen hierbij den wensch, dat vooral in zulk eene stad als Amsterdam voor de vreemdelingen en ingezetenen tevens de gelegenheid zal worden daar-

gesteld, om, gelijk zulks in Duitschland plaats heeft, elkander nader te ontmoeten en te leeren kennen: wij gelooven dat het onderling aanknoopen van dergelijke betrekkingen niet dan voordeelig kan zijn tot het wel gelukken van zoodanige muzijkfeesten, welke dan toch een onwederspreekbaar bewijs moeten opleveren van den voortgang der kunst.

— Den 5den dezer is het hof van cassatie vergaderd geweest in de zaak van de veroordeelden wegens de gepleegde ongeregeldheden te Amsterdam op 3 Julij 1835. De raadsheer Jhr. *M. W. de Jonge* heeft als rapporteur een wijdloopig en volledig verslag uitgebragt omtrent de loop van het geheele regtsgeding. Uit dit verslag is onder anderen gebleken, dat een der gecondemneerden, *Jan Sterrenberg*, van het verzoek tot cassering van het uitgesproken vonnis heeft afgezien, terwijl de advocaten der overige veroordeelden op die cassering, zoowel uit hoofde van den vorm van het proces, als op grond van dat uitgesproken vonnis zelf, hebben aangedrongen bij memorien welke bij de stukken van den processe aan het hof zijn onderworpen.

Na dit gedane verslag heeft de heer Mr. *P. C. Schooneveld*, advocaat bij het hoog geregtshof, op de vernietiging van het geheele vonnis en de in vrijheidstelling der beschuldigden aangedrongen, op grond dat volgens art. 100 van het strafwetboek geene straf bestaat tegen dezulken, die, in deze zaamgerotte troepen deel gehad hebbende zonder daar eenig bevel in te voeren of eenigen post of bediening te bekleeden, zich op *de eerste waarschuwing* der burgerlijke magt, of der krijgsmagt, of zelfs later daarvan afgescheiden hebben, wanneer zij niet dan *buiten de plaats der oproerige zamenrotting, zonder tegenstand en zonder wapenen* gevat worden. Dewijl nu op de daders zelven geene straf kan worden toegepast, naardien zij bij het gemis van eenige *waarschuwing van de zijde der overigheid* vrijwillig zijn uiteen gegaan en gevat zijn geworden buiten de plaats des opstands, zonder tegenstand en zonder wapenen, zoo volgt dat hier evenmin wegens medepligtigheid kan worden gestraft, daar men niet mag veronderstellen dat medepligtigen zwaarder dan de daders zelven zouden worden behandeld. Eindelijk is nog door den heer Mr. *M. J. van Gigch*, mede advocaat bij het hoog geregtshof, de niet toepasselijkheid van art. 217 van het strafwetboek ontvouwd, daar volgens zijn inzien dit artikel geene straf bepaalt dan op *regtstreeksche* opruijingen en deze hier geen plaats hebben gehad.

De heer Mr. *G. A. G. van Maanen*, advocaat-generaal, heeft als vertegenwoordiger van het openbaar ministerie, tegen deze aangevoerde redenen ingebragt 1°. dat hier te lande geene wet bestaat, die eenige autoriteit tot het doen van waarschuwingen verpligt en alzoo in het gemis daarvan geen grond van cassatie kan worden gevonden; 2°. dat medepligtigheid niet altijd van de daad des daders moet worden afhankelijk gemaakt, doch in allen gevalle de veroordeelden hier als medepligtigen waren aan te merken van rebellie, waarvan de hoofden onbekend gebleven zijn, en eindelijk 3°. dat art. 217 wel degelijk hier van toepassing is, hetzij de provocatie regtstreeks geschied is of niet, dewijl men zich stipt aan de letter der wet te houden heeft zonder daarbij iets te voegen of af te laten. Dienvolgens concludeerde hij, dat er geen grond van cassering bestond.

De voorzitter heeft daarna de uitspraak van het vonnis op aanstaanden Zaturdag, 's middags ten 12 ure, bepaald.

Men meldt uit Trier, dat aldaar in den nacht van den 3den dezen een hevig onweder gewoed heeft, waarbij de toren der St. Pauluskerk door den bliksem is getroffen en geheel afgebrand.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 5den Maart.

De terugkomst van den aartshertog Palatijn te Pressburg heeft aldaar groote vreugde veroorzaakt; dewijl hij, gedurende zijn verblijf te Weenen, onder anderen de keizerlijke bewilliging erlangd heeft tot het bezigen der hongaarsche, in plaats der latijnsche taal, bij alle geregtelijke en andere openlijke handelingen. De stad was des avonds, in de afkondiging van dit besluit, prachtig verlicht geweest.

Men gelooft aldaar in het zekere uitzigt te hebben, dat de kroning des Keizers tot koning van Behemen in de maand september zou plaats grijpen, en dat hij zich met kleine dagreizen van Weenen naar Praag zal begeven, zoodat die togt verscheiden weken duren zou, ten einde de bewoners van verschillende oorden der Oostenrijksche Staten de gelegenheid zouden hebben hunnen nieuwen monarch te leeren kennen.

Uit München schrijft men dat de Koning van Beijeren stellig in de eerste dagen dezer maand de togt(?) zou aanvaarden, en alsdan waarschijnlijk van Ancona naar Rome zoude begeven, om tegen het paaschfeest in zijne hoofdstad terug te zijn.

Volgens den *Schwabischen Mercur* hebben de maatschappijen die te Stuttgard en te Ulm gevestigd waren, en ten doel hadden om de gemeenschap tusschen den Donau en den Rijn door eenen ijzeren spoorweg gemakkelijk te maken, zich vereenigd, en zal nu deze weg van Mannheim over Stuttgard en Ulm tot Friedrichshafen worden aangelegd.

De Oostenrijksche *Beobachter* meldt uit Kattaro van den 23sten, dat aldaar een bataillon Russische troepen met een detachement kozakken was binnen gerukt, welke troepen zich achter het daarna in den omtrek der stad hadden verspreid, om de uitgewekenen haar gebied te doen ontruimen. Van de zijde van den senaat werd aan alle ambtenaren gelast tot dien maatregel mede te werken, en deze vreemdelingen naar Podgorze te geleiden. De studelijke militie die grootendeels uit uitgewekenen bestond, is ontwapend en zal ten spoedigsten op een andere voet worden georganiseerd. De rustige ingezetenen geven openlijk hunne tevredenheid te kennen, dat men hen van den ontzettenden dwang van een handvol rustverstoorders, wil vrij maken. Intusschen wordt de maatregel met nadruk door gezet, en bevonden zich in den avond van den 22sten reeds 392 uitgewekenen te Podgorze vereenigd.

Z. M. de Keizer van Rusland heeft aan den admiraal *von Mollier*, op dezelfs dringend verzoek, en uit hoofde van den zwakken staat zijner gezondheid, ontslag als minister van marine verleend, onder dankbetuiging voor de uitnemende diensten door denzelven bewezen.

Volgens nadere berigten omtrent het afbranden van den houten schouwburg op het Admiraliteits-plein, is het aantal der daarbij omgekomen personen veel grooter dan men eerst gemeend had, en zou hetzelve niet veel minder dan 300 bedragen. Vele aanzienlijke personen, wier zitplaatsen het verst van de uitgangen verwijderd schijnen geweest te zijn, bevinden zich onder de omgekomenen; ook telt men daaronder verscheiden generaals. In de beschrijving van een ooggetuige komt onder anderen het volgende voor: „Aanvankelijk werd in de omstreken van den schouwburg weinig gewigt aan het brandgeroep gehecht, maar binnen tien minuten stond deze houten tent rondom in vuur; of er menschen uitkwamen kon men door den rook en de vlammen niet onderscheiden. Men trachtte de planken af te scheuren, doch daartoe ontbrak het aan de noodige werktuigen, tot dat de brandspuiten aankwamen en de spuitgasten met bijlen en haken eene opening maakten. Welk een tooneel openbaarde zich nu! Het was de minste rang die het eerst zigtbaar werd. De menschen stonden digt in een gedrongen, hoofd aan hoofd, als in eene zee van vlammen. Drie of vier spuiten schieten hunne ijskoude waterstralen op die ongelukkigen, maar geen hunner beweegt zich; het was als of zij met aandacht het schouwspel aanstaarden. De 20 voet hooge trap, die naar deze zitplaatsen heenen leidt is dubbel met menschen aangevuld. De een is op de schouders van den ander geklommen, om den door de menigte verstopten uitgang te bereiken; en de een is op den anderen gestikt. De spuitgasten dringen door de vlammen heen, rukken en trekken aan de lijken, maar de mantels en pelsen zijn zoo in elkander verward, dat het bijna onmogelijk is een ligchaam los te maken; slechts bij weinige worden nog zwakke teekenen van leven bespeurd, en men brengt ze naar het nabuurige admiraliteitsgebouw waar de dooden thans bij hoopen liggen."

Uit Konstantinopel schrijft men van den 10den Februarij: dat de Turksche vloot, die eenen geruimen tijd werkeloos in de Dardanellen lag, andermaal gereed wordt gemaakt om in zee te gaan, doch dat van hare bestemming niets is bekend. Men meende dat er met het Russische kabinet op nieuw onderhandelingen over de ontruiming van Silistria waren gestart.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (7 *Maart*) waren genoteerd: Werk. Schuld 2½ pCt. 56 3/16; ditto 5 pCt. 102 1/8; Kansbill. 25; Amort. Sijndik. 4½ pCt. 97 7/8 98; ditto 3½ pCt. 63 5/8; Handelmaats. 131/8; Ardoins 85 ℔, 44 21/32, 11/16; ditto onbep. St. 43 21/32; Uitgest. 17 3/8; Passieve 14.

167ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

VIJFDE KLASSE.

1ste *Trekking*: No. 16860, een prijs van *f* 1000.

2de —— No. 21413, *f* 10,000; No. 7199, *f* 1000; No. 3759, een prijs van *f* 1000.

*** De ondergeteekende de BANKETBAKKERIJ van den Heer J. VAN DEN BOGAARD overgenomen hebbende, beveelt zich in de gunst van zijne Stad- en Landgenooten, belovende eene prompte bediening.

C. A. LUYKX.

*** Bij J. RÖMELINGH te *Groningen* is van de pers gekomen en mede alom verzonden:

I. *Oudheden van het GOOREGT van GRONINGEN, ontleend uit den Giftbrief van HENDRIK III aan de St. Martenskerk van Utrecht, van den jare 1040*, door den Hoogleeraar A. YPEIJ en den *Archivarius dezer provincie*, Mr. H. O. FOCKEMA. Hierbij is gevoegd: *Iets over het Muntregt der Stad Groningen*, door N. OUDEMAN, *Med. Dr.* te *Groningen*. Voor elk, die belang stelt in den voormaligen toestand van het *Gooregt* en de Stad *Groningen*, is dit Werk, hetwelk zoo vele wetenswaardige bijzonderheden hieromtrent bevat, onmisbaar; terwijl de namen der geleerde Schrijvers eene verdere aanbeveling onnoodig maken. De Prijs is 3 gulden.

II. *Leven, Daden en Karakter* van PRINS BLUCHER VAN WAHLSTADT, *door* DR. *RAUSCHNICK*. *Eerste Stukje*. Dit Werk zal met vier Stukjes kompleet zijn; bij het laatste zal het Portret van den ook voor ons Nederlanders zoo belangrijken Held gevoegd worden. De Prijs van ieder Stukje is 90 cent.

Te BREDA, bij BROESE COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.